

OKRUGLI STOL

ODRŽIVI RAZVOJ
GRADA VRBOVCA
DO
2020.

(Nacrt prijedloga strategije za javnu raspravu)

Sažetak

Ciljevi razvoja Grada Vrbovca su: značajno povećati zaposlenost žitelja Grada i okolice, koristeći prirodne resurse kao i njihovo znanje, vještine i poduzetništvo te stvoriti atraktivnu infrastrukturu uz osiguranje konkurentnih javnih usluga. Ovi ciljevi će se postići stvaranjem održivih oslonaca gospodarskog razvoja, zasnovanih na zelenom poduzetništvu u poljoprivredi, industriji i uslugama i s proizvodima veće novostvorene vrijednosti. Pretpostavke uspjeha su korištenje sinergije putem zajedničkog djelovanja, povezivanja i udruživanja kao i javno privatnim partnerstvom, te izgradnjom javne infrastrukture s učinkovitim upravljanjem. Pri tome, ključnu ulogu će imati srednje školsko obrazovanje koje treba biti prvenstveno okrenuto sadašnjim i budućim potrebama Grada Vrbovca i okolice kao i organizirano cijelo životno učenje. Industrijska zona s Centrom za poduzetništvo i Razvojnoum agencijou u vlasništvu Grada, važne su poluge za pomoć i usmjeravanje budućeg razvoja.

**Vizija: Vrbovec, grad zelenog poduzetništva s
privlačnim uvjetima življenja**

Sadržaj:

1. Uvod
 - 1.1. Povijest gospodarstva i infrastrukture
 - 1.2. Gospodarstvo i infrastruktura danas
 - 1.3. Osnovni podaci Proračuna Grada Vrbovca za 2014.
2. SWOT analiza vrbovečkog kraja
 - 2.1. Jakosti
 - 2.2. Slabosti
 - 2.3. Prilike
 - 2.4. Prijetnje
3. Strategije razvoja Europske unije i Republike Hrvatske 2014.-2020.
 - 3.1. Strategija razvoja Europske unije
 - 3.2. Program konkurentnosti i kohezije Republike Hrvatske
 - 3.3. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske
4. Vizija i ciljevi razvoja Grada Vrbovca
5. Strategija razvoja za postizanje ciljeva i potrebne mjere
6. Izvori financiranja
7. Industrijska zona s Centrom za poduzetništvo
8. Malo i srednje poduzetništvo i obrt
9. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva
10. Podrška prodaji lokalnih proizvoda i usluga
11. Energija i okoliš
12. Društvena infrastruktura
13. Obrazovanje
14. Zaključak

1. Uvod

1.1. Povijest gospodarstva i infrastrukture

Gospodarstvo Vrbovca i okolice od svog prvog spominjanja 1244. bilo je oslonjeno na prirodne resurse kao što su zemlja i šume ali i na svoj geografski položaj. U XIV. stoljeću, Vrbovec je bio malo naselje koje je bilo od 1398. pripojeno gospoštiji Rakovec. Međutim, imalo je svoje obrtnike i trgovce a **1434. spominje se kao samostalno vlastelinsko trgovište.** Temelj srednjovjekovnog gospodarstva bila je zemljoradnja, govedarstvo i svinjogojstvo. Najviše su se uzgajale žitarice i to: proso, pšenica, raž, zob, ječam, heljda i sirak, zatim povrtlarske kulture bob, leća i grašak te konoplja i lan za prediva. Glavni proizvodi za prodaju bile su žitarice, svinje, goveda, ovce, vuna, koža, vosak, med, lan i konoplja.

Kao gospodarsku granu treba spomenuti i šumarstvo koje je od 1769. bilo pravno regulirano s primjenom načela „potrajnosti“ - *održivog razvoja*. Godine 1860. u Križevcima je osnovano *Kraljevsko gospodarsko i šumarsko učilište* koje je imalo veliki utjecaj na daljnji razvoj poljoprivrede i šumarstva. **Godine 1734. Vrbovec je dobio status trgovišta** što je bio poticaj jačem razvoju vrbovečkog obrtništva i trgovine.

Godine 1900. počela je s radom mljekara i proizvodnja sira ementalera a započinje i proizvodnja seruma protiv svinjske kuge. Nadalje, u to vrijeme postoje već na Đurištu-današnjoj Martinskoj Vesi, prerada mesa, ciglana, pilana i mlin a izgrađena je i željeznička pruga od Đurišta do željezničke stanice. Današnjim rječnikom, **Đurište je bilo svojevrsna industrijska zona.**

Osim toga, od 1870. Vrbovec je povezan željezničkom prugom sa Zagrebom i Križevcima odnosno Koprivnicom a oko 1900. u Vrbovcu je otvoren prvi paromlin. Vrbovec je dobio struju 1939., plin 1970. i vodovod 1980. a iste godine započeo je odvoz kućnog otpada na odlagalište Beljavine.

Godine 1905. u Vrbovcu je osnovana Hrvatska seljačka zadruga, a 1913. osniva se Marvogojska udruga kao prva registrirana udruga stočara u Hrvatskoj. Slijedom tih aktivnosti, nadalje, 1927. se osniva *Zadruga naprednih livadara* s preko 200 članova, proizvođača livadnog sjemena, a potom se 1931. osniva *Zadruga za izvoz stoke*, na neki način kruna organizacije stočarstva u našem kraju.

U vrbovečkom kraju uzgaja se i vinova loza. Podizali su se nasadi voćaka, a ljudi su se bavili i povrtlarstvom za osobne potrebe ali i za prodaju na zagrebačkim tržnicama. **Godine 1769. osnovana je Pučka škola koja je dobila 1865. novu zgradu, a od 1889. ima i vlastiti voćnjak i povrtnjak za praktičnu nastavu.** Škola je sadnice voćaka davala seljanima kao i praktične savjete. Gotovo je osim obrazovne imala i savjetodavnu ulogu. Voćari i povrtlari svoja su znanja mogli proširivati i u *Voćarskoj školi u Lovrečini* koja je započela s radom 1897.

Osnivanje *Saveza hrvatskih obrtnika* u Zagrebu i mjesne organizacije u Vrbovcu 1909., bili su novi oblik njihovog udruživanja i djelovanja. Prema popisu zanatskih radnji općine Vrbovec u to vrijeme bili su prisutni kovači, urari, bačvari, stolari, kolari, klobučari, krojači, pekari, slastičari, lončari, šljunčari, mlinari, tesari, građevinci, frizeri, fotografi, dimnjačari i prijevoznici.

Poslije rata, 1945. u Vrbovcu rade 3 pilane, 4 mlina, 2 ciglane i jedna tvornica suhomesnatih proizvoda. Poslijeratno razdoblje s društvenim vlasništvom i samoupravljanjem dovelo je do razvoja i jačanja mesne industrije u VIMPIK-u, kasnije u PIK MI-u. Razvila se proizvodnja građevinskog materijala u GRADIP-u, zatim metalne industrije; OPREMA, UNIVERZAL te GRAMIP u Dubravi, kao i u proizvodno-zanatskoj zadruzi TEHNA-VRBOVEC. **Glavni proizvodi metalne industrije bili su: priključni poljoprivredni strojevi, različiti spojni pribor za instalacije u graditeljstvu kao i oprema za graditeljstvo, te transportno-manipulativna i skladišna oprema.**

Godine 1967. izglasan je sa 70 % glasova samodopinos za izgradnju i modernizaciju prometnica dužine više od 200 km, kojima su se obližnja sela povezala s Vrbovcem.

Obzirom na relativno snažnu industrijsku bazu, Vrbovec nije zaostajao ni u kreiranju financijskih institucija. Još 1901. u Vrbovcu je osnovana *Vjeresijska udruga*, a 1096. *Vrbovečka dionička štedionica*. *Obrtnička štedna zadruga* osnovana je 1972., dok je Općina Vrbovec osnovala 1974. *Fonda za unapređenje zanatske djelatnost* što je bio važan poticaj daljnjem razvoju obrtništva.

Poljoprivredi je glavni oslonac bio PIK Vrbovec – mesna industrija, koja je otkupljivala svinje i goveda, koji su na selu uzgajani stočnom hranom vlastite proizvodnje. PIK Vrbovec je također bio i nositelj iznimno dobro prihvaćene kooperacije, modela proizvodnje sirovinske baze (suradnja društvenog i privatnog sektora), koja je omogućila povećanje prihoda i prenijela nove tehnologije proizvodnje – uzgoja i hrane, na selo. Otkup voća bio je dosta izražen 60-ih da bi kasnije potpuno zamro.

Godine 1886. započela je s radom *Narodna knjižnica*, 1908. *Hrvatski sokol*, 1912. *Hrvatsko pjevačko društvo Petar Zrinski*, 1921. *Limena glazba Vrbovec*, a 1966. tiskan je prvi broj *Komune*-informativnog lista općine Vrbovec. Prva turističko kulinarska manifestacija *Kaj su jeli naši stari* održana je u Vrbovcu 1980.

Dakle, gospodarstvo Vrbovca i okolice, oduvijek je bilo vezano uz primarnu proizvodnju hrane i njenu preradu, te obrtništvo i industriju vezanu uz poljoprivredu i graditeljstvo. Udruživanje i zadrugarstvo bili su stalno prisutni u različitim oblicima ovisno o društvenom uređenju, a značajna pažnja je posvećivana izgradnji zajedničke infrastrukture i društvenom životu.

1.2. Gospodarstvo i infrastruktura danas

Prema Modelu izdvajanja ruralnih područja Republike Hrvatske, čak 99,2 % područja definira se kao ruralno i mješovito područje, a samo 0,8 % kao gradska područja urbanih aglomeracija. Prema popisu stanovništva iz 2011. u Hrvatskoj je živjelo 4,3 mil. stanovnika, od kojih 75,1 % živi u ruralnim i mješovitim područjima u koje pripada i Grad Vrbovec kao i njegova okolica.

Grad Vrbovec je smješten u istočnom dijelu Zagrebačke županije i **zauzima površinu od oko 158,2 km²**. U Zagrebačkoj županiji, Vrbovec graniči s općinama: Preseka, Gradec, Dubrava, Farkaševac, Kloštar Ivanić, Brckovljani, Sveti Ivan Zelina i Rakovec. Grad Vrbovec obuhvaća **42 naselja**: Banovo, Brčevac, Celine, Cerik, Cerje, Dijaneš, Donji Tkalec, Dulepska, Đivan, Gaj, Gornji Tkalec, Gostović, Graberanec, Graberščak, Greda, Hruškovica, Konak, Krkač, Kućari, Lonjica, Lovrečka Varoš, Lovrečka Velika, Luka, Lukovo, Marenić, Martinska Ves, Naselje Stjepana Radića, Negovec, Novo selo, Peskovec, Pirakovec, Podolec, Poljana, Poljanski Lug, Prilesje, Samoborec, Savska Cesta, Topolovec, Vrbovec, Vrbovečki Pavlovec, Vrhovec i Žunci. Prema popisu stanovništva iz 2011. u Gradu Vrbovcu živi **14.797 stanovnika u 4367 domaćinstava** od toga 52 % žena. Ukupno **radno sposobnih bilo je gotovo 10.000**. Obzirom na prosječnu gustoću naseljenosti od 93 stanovnika/ km², **područje Grada Vrbovca se svrstava u ruralnu zajednicu**.

Prema podacima Zagrebačke županije, Grad Vrbovec imao je 2013. u **sustavu poticaja oko 50 % poljoprivrednih površina što upućuje na vrlo loše gospodarenje poljoprivrednim zemljištem**. Površine prema kulturama su: oko 64 % otpada na oranice, oko 23 % na livade i pašnjake, oko 10 % zauzimaju šume a na oko 1,6 % površina zasađeni su voćnjaci i vinogradi. Ukupna biljna proizvodnja iznosila je oko 20.000 tona od čega je oko 18 % otpadalo na žitarice, 76 % na kukuruz, 1,7 % na uljarice, 3,3 % na voće i 3 % na grožđe. Poljoprivrednici vrbovečkog kraja uzgajali su oko 3.100 grla stoke, 2.200 svinja i neznatan broj ovaca i koza. U ovom kraju ima svega desetak farmi goveda i svinja. Povrtlarstvo je zastupljeno samo kod nekoliko OPG-a.

Grad Vrbovec nije uključen gotovo niti u jedan turistički vodič Grada Zagreba i okolice iako raspolaže s oko 150 ležajeva i skromnom turističkom ponudom (ljetne manifestacije, lovni turizam, jahanje, lokalna sportska takmičenja, ...)

Na području Grada Vrbovca djeluje PIK Mesna industrija kao veliki poduzetnik koji **zapošljava oko 1650 radnika**, pet trgovačkih lanaca s zaposlenih **oko 150 radnika**. Nadalje, u Gradu djeluje oko 300 malih tvrtki od kojih više od 80 nema zaposlenih. Od toga se **oko 55 % bavi preradom metala, 10 % radi u hotelijerstvu** i ugostiteljstvu, 5 % u preradi hrane a ostatak djeluje na ostalim područjima. U poduzetništvu ukupno je zaposleno **oko 2830 radnika, dok je oko 500 radnika (osim PIK-a) zaposleno u proizvodnom sektoru** koji ostvaruju oko 180 mil. kn s prosječnom dobiti od 8 %. Broj obrtnika koji su prijavili dohodak u 2013. je 192, obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava 63, miješanih s OPG-om i obrtom još 101, što ukupno iznosi **356 pravnih**

subjekata u obliku obrta i OPG-a s prosječno jednim zaposlenim i ukupnim dohotkom od oko 33 mil. kn. **Ukupni broj zaposlenih u gospodarskim pravnim subjektima u Gradu Vrbovcu je oko 3.600 od ukupnog broja od 4.285 (prema podacima HZMO) ili oko 40 % od ukupnog broja radno sposobnog stanovništva.** To znači da u je neregistriranim domaćinstvima radi još otprilike oko 2.000 ljudi koji žive uglavnom od poljoprivrednih djelatnosti. Na burzi je zabilježeno **skoro 1.000 nezaposlenih.**

Prema indeksu razvijenosti Grad Vrbovec pripada u III. skupinu razvijenih jedinica sa indeksom razvijenosti od 85,53 % prosjeka Republike Hrvatske. Na ljestvici razvijenosti nalazi se u sredini skupine, jedno mjesto ispred Križevaca. Istovremeno, naše su susjedne općine: Gradec, Dubrava, Preseka i Rakovec svrstane u II. skupinu (od 55,2 % do 74,3 % prosjeka) ili skupinu nazvanu skupinom potpomognutih područja.

Osnovne škole svih razreda pohađa oko 1100 učenika, a srednju školu pohađa oko 600 učenika, od čega 34 % polazi gimnaziju i srednju ekonomsku koje traju četiri godine, dok ostalih 66 % učenika polazi trogodišnja usmjerenja. Najviše ih pohađa metalske struke, a ostali su: instalateri, automehaničari trgovci, mesari, te kuhari i konobari.

Prema popisu stanovništva iz 2011., obrazovna struktura stanovništva Grada Vrbovca starijih od 15 godina je slijedeća:

- **11 doktora znanosti**
- **10 % s višom i visokom stručnom spremom**
- **51 % sa srednjom stručnom spremom**
- **30 % s osnovnom školom**
- **9 % s nezavršenom osnovnom školom ili bez škole**

Nadalje, oko 54 % stanovnika starijih od 10 godina može se smatrati informatički pismenim.

Treba napomenuti, od ukupnog broja oko 14,8 tisuća stanovnika, imamo otprilike 3.300 umirovljenika, ili gotovo četvrtinu stanovništva u statusu umirovljenja. Od toga je broja, njih oko 1.300 u starosnoj mirovini. Dakle, oko dvije tisuće umirovljenika je u prijevremenoj, obiteljskoj ili invalidskoj mirovini.

Prosječna starost stanovnika Grada Vrbovca prema Popisu iz 2011. je 40,4 godine, i po tome smo na razini prosjeka u Zagrebačkoj županiji od 40,6 godina, ali nešto mlađi od prosjeka Hrvatske od 41,7 godina. Međutim, indeks starenja je u Vrbovcu (96,6 %) daleko povoljniji od prosjeka u Republici Hrvatskoj od 115 %, što svakako obećava.

1.3. Osnovni podaci o ostvarenom Proračunu Grada Vrbovca za 2014.

Proračun Grada Vrbovca za 2014. ostvaren je sa 34,3 mil. kn, a izvori prihoda bili su :

- **52 % porezi i prirezi na dohodak**
- 8 % pomoći državnog i županijskog proračuna
- 10 % decentralizirane funkcije
- **14 % komunalne naknade i doprinosi**
- **12 % prihod od donacija**
- 3 % prihod od imovine
- 1 % ostali izvori

Raspodjela rashoda bila je slijedeća:

- **23 % rashodi za zaposlene**
- **29 % materijalni rashodi**
- 3 % financijski rashodi
- 9 % naknade građanima i kućanstvima
- 12 % tekuće donacije
- **23 % kapitalna ulaganja**
- 1 % ostali rashodi

Raspodjela funkcionalnih rashoda

- 11 % gradska uprava
- 7 % predstavnička i izvršna tijela i mjesni odbori
- **15 % predškolski odgoj**
- **13 % osnovno školstvo**
- **7 % kultura i očuvanje kulturne baštine**
- 5 % sport i rekreacija
- **11 % izgradnja komunalne infrastrukture**
- **10 % održavanje komunalne infrastrukture**
- **5 % održavanje cesta i signalizacije**
- **6 % socijalna skrb**
- 2 % vatrogasci
- 5 % otplata kredita
- 3 % ostali rashodi

Glavni izvori prihoda grada u visini od 74 % su porezi i prirezi te komunalne naknade i doprinosi, a glavninu troškova čine: 15 % održavanje infrastrukture, 28 % predškolsko i osnovno školsko obrazovanje, 18 % upravljanje gradom, 12 % sport i kultura i 6 % socijalna skrb. Nadalje, 11 % odlazi u investicije i 5 % na otplatu kredita.

2. SWOT analiza vrbovečkog kraja

2.1. Jakosti

- Nezagađeno tlo i privlačni krajobrazi
- Blizina grada Zagreba kao velikog tržišta
- Izgrađena cestovna infrastruktura i plinska mreža
- Do 2018. izgradnja drugog kolosijeka s dobrom željezničkom vezom sa Zagrebom i svijetom (blizina zračne luke)
- Duga kulinarska tradicija s manifestacijom *Kaj su jeli naši stari*, tradicija multikulturalnosti i postojanje povijesnih znamenitosti
- Postojanje uspješnih pojedinačnih primjera poduzetništva u industriji, poljoprivredi i uslugama
- Tradicija u skrbništvu za stare i nemoćne kao i za odvikavanje od droge
- Postojanje AGROKORA kao velikog poduzetnika s mesnom industrijom, dvije farme, bio plinskom energenom i trgovačkim lancem KONZUM
- Postojanje trgovačkih lanaca: LIDL, KTC i DM kao i gradske tržnice

2.2. Slabosti

- Skupe komunalne usluge, te otežano i skupo dobivanje različitih dokumenata kao i nedovoljno obučene službe za usluge poduzetnicima
- Neriješeno zbrinjavanje otpada, opskrba pitkom vodom i kanalizacija (*Problemi se rješavaju u sklopu Županijskih projekata financiranih iz EU fondova*)
- Neriješena odvodnja i slabo održavanje postojeće mreže kanala
- Slaba informatičko komunikacijska infrastruktura
- Nedovoljna suradnja s državnim službama (policija, Hrvatske vode, Hrvatske šume,...)
- Postojanje samo jednog velikog poduzetnika sa slabom kooperacijom
- Nepostojanje pozitivnog iskustva u modernom udruživanju i zadrugarstvu
- Zamrla poljoprivreda uz rascjepkanost i slabo korištenje zemljišta
- Neprikladnost srednje školskih programa potrebama novog gospodarstva koje treba zapošljavati i zadržavati lokalno stanovništvo
- Nepostojanje organiziranog cijelo životnog učenja
- Odlazak velikog broja mlađeg stanovništva u Zagreb i druge gradove EU
- Skoro 1000 radno sposobnih je nezaposleno

2.3. Prilike

- Postojanje ESI fondova za kohezijsku politiku (ERDF, ESF i CF) kao i za poljoprivredu i ruralni razvoj (EAFRD) od 2014. do 2020. s ukupno 11,6 mlrd. €
- Želja političkih struktura za osmišljavanjem dugoročnog razvoja
- Blizina Zagreba s urbanim i skupim življenjem kao i sve težim zapošljavanjem
- Izrazita potreba za samozapošljavanjem i poduzetništvom
- Mnogo neobrađenog zemljišta i podosta u državnom vlasništvu
- Mogućnost restrukturiranja tradicionalne poljoprivrede u modernu i održivu poljoprivredu pomoću EAFRD fonda od 2,3 mlrd. €
- Mogućnost razvoja obrta te malih i srednjih tvrtki uz pomoć ERDF fonda
- Mogućnost veće suradnje s AGROKOROM i PODRAVKOM kao i s trgovačkim lancima: LIDL-om, KTC-om, DM-om i TOMI-em na prodaji
- Rješavanje vodovoda i kanalizacije u okviru županijskih projekata
- Obnova i izgradnja društvene infrastrukture pomoću ERDF i ESF fondova
- Suradnja sa susjednim općinama na zajedničkim razvojnim projektima
- Izgradnja i korištenje vlastitih obnovljivih izvora energije

2.4. Prijetnje

- Izostanak političkog konsenzusa o strategiji razvoja Vrbovca i okolice
- Ne pronalaženje dovoljno stručnih i poduzetnih osoba za nositelje strateških razvojnih projekata
- Nerazumijevanje i nezainteresiranost postojećih poduzetnika i nezaposlenih za aktivno uključivanje u procese razvoja
- Neprihvatanje zajedničkog rada i udruživanja OPG-ova, obrtnika i tvrtki za jačanje njihove tržišne pozicije i smanjenje troškova
- Nepovjerenje u zadrugu za etičko financiranje i energetska zadrugu kao nove oblike udruživanja za razvoj lokalnih zajednica
- Nedobivanje sredstava iz EU fondova zbog nedovoljno dobro pripremljenih projekata
- Izostanak jače suradnje AGROKORA i trgovačkih lanaca s lokalnim ponuđačima proizvoda i usluga
- Izostanak poticajnih mjera Grada Vrbovca za razvoj gospodarstva
- Izostanak javno privatnog partnerstva kao inicijatora i katalizatora razvoja
- Nedostatak financijskih sredstava za vlastito učešće u financiranju strateških projekata razvoja Grada Vrbovca
- Nedovoljno atraktivni uvjeti privlačenja investitora

3. Strategije razvoja Europske unije i Republike Hrvatske 2014.-2020.

3.1. Strategija razvoja Europske unije

Europska strategija razvoja temelji se na tri ključna prioriteta:

- **Pametan rast** – razvoj gospodarstva temeljenog na znanju i inovacijama,
- **Održiv rast** – promicanje zelenog i konkurentnog gospodarstva temeljenog na učinkovitom korištenju resursa i
- **Uključiv rast** - poticanje visoke stope zaposlenosti uz gospodarsku, društvenu i teritorijalnu koheziju.

Na području poljoprivrede Europska unija provodi zajedničku poljoprivrednu politiku koja treba osigurati da poljoprivrednici mogu trajno razumno zarađivati i odgovorno se odnositi prema resursima, ali istovremeno trebaju povećati i produktivnost. To podrazumijeva da takva politika ima tri cilja:

- **povećanje konkurentnosti,**
- **održivo gospodarenje resursima i**
- **uravnotežen razvoj ruralnih područja.**

3.2. Program konkurentnosti i kohezije Republike hrvatske

Bespovratna sredstva za provođenje kohezijske politike kojom se potiče sjedinjenje Republike Hrvatske s Europskom unijom u razdoblju 2014.-2020., odnosno uz načelo n+3 godine do 2023., ukupno iznose 10,7 mlrd. €, a alocirana su u europskim strukturnim i investicijskim (ESI) fondovima kako slijedi:

▪ Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)	4,32 mlrd. €
▪ Europski socijalni fond (ESF)	1,52 mlrd. €
▪ Kohezijskog fonda (CF)	2,56 mlrd. €
▪ Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)	2,03 mlrd. €
▪ Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo	0,25 mlrd. €

Program konkurentnosti i kohezije Hrvatske ima 10 prioriteta s raspodjelom sredstava za njihovu realizaciju kako slijedi:

1. Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija	665 mil. €
2. Pобољшanje dostupnosti, korištenja i kvalitete IK tehnologija	319 mil. €
3. Poslovna konkurentnost	970 mil. €
4. Promocija energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	532 mil. €
5. Klimatske promjene i upravljanje rizicima	245 mil. €
6. Zaštita okoliša i održivost resursa	2.000 mil. €
7. Povezanost i mobilnost	1.300 mil. €
8. Socijalno uključivanje i zdravlje	377 mil. €
9. Obrazovanje, vještine i cijelo životno učenje	260 mil. €
10. Tehnička pomoć	216 mil. €

Za Grad Vrbovec relevantno je šest prioriteta (2., 3., 4., 6., 8 i 9. te eventualno 10. za pomoć pri izradi natječajne dokumentacije). Ovih šest prioriteta i tehnička pomoć podrazumijevaju slijedeće specifične ciljeve za cijelu Hrvatsku:

- **Poboljšanje dostupnosti i korištenja IK tehnologija**
 - razvoj mreže u područjima bez dovoljno komercijalnog interesa
 - jačanje primjene ICT za e-vladu, e-učenje, e-uključenost e-zdravlje i e-kulturu
- **Poslovna konkurentnost**
 - omogućavanje povoljnog okruženja za razvoj poduzetništva
- **Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije**
 - povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u privatnom uslužnom sektoru
 - smanjenje energetske potrošnje u zgradama javnog sektora
 - povećanje učinkovitosti sustava javne rasvjete
- **Zaštita okoliša i održivost resursa**
 - povećanje zapošljavanja i turističkih izdataka kroz unapređenje kulturne baštine
 - poboljšanje javnog vodoopskrbnog sustava sa svrhom osiguranja kvalitete i sigurnosti opskrbe vode za piće
 - razvoj sustava sakupljanja i obrade otpadnih voda s ciljem doprinosa poboljšanju stanja voda
- **Obrazovanje, vještine i cijelo životno učenje**
 - povećanje relevantnosti strukovnog obrazovanja kroz poboljšanje uvjeta za stjecanje praktičnih vještina u ciljanim sektorima srednjeg strukovnog obrazovanja s ciljem postizanja veće zapošljivosti učenika srednjeg strukovnog obrazovanja
- **Tehnička pomoć**
 - podrška informiranju javnosti i podizanju kapaciteta potencijalnih korisnika za pripremu projekata i njihovu provedbu.

3.3. Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske

Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske ima tri dugoročna strateška cilja:

- **Konkurentna i održiva poljoprivredna proizvodnja integrirana u EU okvire**
- **Razvijeno ruralno gospodarstvo s trendom povećanja zaposlenosti, proizvodnja visoko kvalitetne hrane i razvoj nepoljoprivrednih gospodarskih aktivnosti u ruralnim područjima**
- **Održivo korištenje raspoloživih prirodnih potencijala u funkciji osiguravanja ruralnih područja kao sigurnog i privlačnog mjesta za život i rad**

Program ruralnog razvoja Hrvatske obuhvaća šest prioriteta:

1. Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima,
2. Povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije kao i održivo upravljanje šumama,
3. Promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi,
4. Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo,
5. Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru i
6. Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima.

Ovih šest prioriteta ostvaruju se putem 16 mjera od kojih svaka ima nekoliko podmjera a one opet nekoliko operacija. Mjere koje su relevantne za Grad Vrbovec i za koje se raspisuje javni pozivi su:

Mjera 3. Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu

Mjera 4. Ulaganja u fizičku imovinu

Mjera 6. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja

Mjera 7. Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima

Mjera 8. Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje isplativosti šuma

Mjera 9. Uspostava skupina i organizacija proizvođača

Mjera 10. Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti

Mjera 11. Ekološki uzgoj

Mjera 14. LEADER – korisnici su LAG-ovi (lokalne akcijske grupe)

Prvi javni pozivi za neke od mjera i neke operacije već su ili raspisani ili su u tijeku ili su u pripremi. Uzimajući u obzir uvjete dobivanja sredstava po točkama 3.2 i 3.3, ukupna sredstava za koje bi se mogao natjecati Grad Vrbovec i njegovi žitelji iznose preko 4 mlrd. € .

Koliki dio FINANCIJSKIH SREDSTAVA će uspjeti dobiti vrbovečki kraj, prvenstveno ovisi o dobroj promociji, mogućnosti korištenja europskih bespovratnih sredstava za razvoj, ali i o mogućnostima uprave Grada Vrbovca, da materijalno i organizacijski podrži sve potrebne aktivnosti za dobivanje sredstava, kao i o sposobnosti javnih službi da se aktivno uključe i pomognu pri kandidiranju.

4. Vizija i ciljevi Grada Vrbovca

Na osnovu iznesenih podataka u uvodu te mjera za provođenje kohezijske politike kao i gospodarskog i društvenog razvoja Republike Hrvatske, predložena je vizija razvoja Grada Vrbovca i postavljeni su ciljevi:

Vizija Vrbovca je: Grad zelenog poduzetništva s privlačnim uvjetima življenja

➤ **Ciljevi razvoja su:**

- **stvoriti tri oslonca održivog gospodarskog razvoja:**
 - veliki poduzetnik / ci
 - mali i srednji poduzetnici i obrtnici
 - obiteljska poljoprivredna gospodarstva
- **značajno povećati zaposlenosti uz korištenje svih prirodnih resursa i**
- **stvoriti privlačne uvjete življenja s atraktivnom infrastrukturom i konkurentnim javnim uslugama**

Razvoj Grada Vrbovca i okolice **treba temeljiti na održivom gospodarstvu koje će osigurati da ljudi trajno dobro žive od svog rada.** To se može postići stvaranjem **zelenih radnih mjesta** odnosno zelenim poduzetništvom što podrazumijeva svaku profesionalnu aktivnost koja pomaže zaštiti okoliša i borbi protiv promjene klime: štednjom energije i sirovina, korištenjem obnovljivih izvora energije, smanjenjem otpada i zagađenja kao i očuvanjem bio raznolikosti i ekosustava. **Za postizanje ovih ciljeva potrebni su konsenzus svih zainteresiranih strana i podosta njihovog rada za javni interes.**

5. Strategija razvoja za postizanja ciljeva i potrebne mjere

Strategija razvoja Grada Vrbovca za postizanje postavljenih ciljeva zasniva se na pet uporišta i pretpostavlja značajnu podršku u sufinanciranju iz EU fondova:

- **Gospodarske djelatnosti temeljene na zelenom poduzetništvu**
- **Industrijska zona s Centrom za poduzetništvo i Razvojnoum agencijom**
- **Umrežavanje gospodarskih grana i poduzetnika uz zajedničko djelovanje**
- **Prostorno planiranje i izgradnja javne infrastrukture za privlačne uvjete življenja**
- **Obrazovanje prema potrebama Grada i njegove okolice**

Takva strategija podrazumijeva i zahtijeva niz mjera koje treba planirati, provoditi i nadzirati a po potrebi i korigirati ih, kako bi se postigli zacrtani ciljevi razvoja Grada Vrbovca i njegove okolice. Mjere koje će pridonositi takvom razvoju su slijedeće:

Mjere:

- osposobljavanje i poticanje: poduzetnika, poljoprivrednika i javne uprave Grada Vrbovca za javljanje na natječaje bespovratnih sredstava EU fondova,
- poticanje zelenog poduzetništva sa stimulativnim mjerama Grada i putem javno privatnog partnerstva,
- održivo dugoročno prostorno planiranje Grada Vrbovca u skladu sa strategijom gospodarskog i društvenog razvoja,
- izgradnja Industrijske zone u vlasništvu Grada s Centrom za poduzetništvo za pomoć gospodarskom razvoju,
- usmjeravanje razvoja OPG-a na proizvodnju proizvoda veće novostvorene vrijednosti i poticanje međusobne poslovne suradnje i zadrugarstva,
- povezivanje poljoprivrede, obnovljivih izvora energije i poduzetništva
- poticanje razvoja novih tehnologija u poduzetništvu zajedničkim projektima lokalnih javnih institucija, znanstvenih organizacija i lokalnih poduzetnika,
- poticanje nepoljoprivrednih usluga povezanih s turizmom, zdravim životom i multikulturom,
- proširenje programa srednje školskog obrazovanja prema potrebama gospodarskih aktivnosti Grada Vrbovca i susjednih općina, prije svega iz područja poljoprivrede i informatike,
- prostorno i organizacijsko objedinjavanje kulturnih i društvenih sadržaja i dostupnost susjednim općinama i
- poboljšanje usluga javnih službi i njihovo elektroničko povezivanje.

6. Izvori financiranja

Sudionici razvoja nisu samo javni sektor i društvene potrebe nego i cjelokupno gospodarstvo koje teritorijalno pripada Gradu Vrbovcu i njegovoj okolici. Ovdje su pobrojani svi realno dohvatljivi izvori:

- I. **Preraspodjela dijela Gradskog proračuna i sva njegova godišnja povećanja** za usmjeravanje na vlastita učešća za razvojne projekte Grada i za poticanje kao i za usmjeravanje gospodarskog razvoja vrbovečkog kraja,
- II. **Bespovratna sredstva iz EU fondova** za razvojne projekte poduzetnika i projekte javne infrastrukture,
- III. **Sredstva od prodaje nekretnina izvan funkcije** u vlasništvu Grada,
- IV. **Sredstva poduzetnika** za učešća u vlastitim i partnerskim projektima i
- V. **Kreditna sredstva lokalnog stanovništva putem etičke banke.**

7. Industrijska zona s Centrom za poduzetništvo

Industrijska zona u vlasništvu Grada Vrbovca s Centrom za poduzetništvo od presudne je važnosti za ostvarivanje postavljenih ciljeva i provođenje strategije razvoja jer će omogućiti:

- **Privlačenje investitora u Industrijsku zonu putem:**
 - dobrog opremanja infrastrukturnim priključcima i
 - omogućavanjem konkurentnih uvjeta gradnje hala i pomoći pri ishođenju potrebnih dozvola
- **Realizaciju stimulativnih mjera putem:**
 - povoljnih cijena energenata u Industrijskoj zoni i najma prostora u obližnjem Centru za poduzetništvo i
 - mogućnost korištenje administrativnih i drugih usluga Centra za poduzetništvo
- **Provođenje cijelo životnog učenja u Centru za poduzetništvo o :**
 - uzgoju i preradi visoko vrijednih kultura (konoplje, aronije, ljekovitog bilja,...) kao i organske hrane putem **integrirane i eko proizvodnje**,
 - primjeni međunarodnih normi za **označavanje proizvoda**,
 - inovacijama, poduzetništvu i stranim jezicima i
 - korištenju interneta za marketing i prodaju i slično
- **Uvođenje širokopojasnog interneta radi:**
 - poboljšanja dostupnosti i korištenje IK tehnologije u javnim uslugama i u poduzetništvu.

8. Malo i srednje poduzetništvo i obrt

Proizvodne programe poduzetnika nastojati povezati s proizvodnjom hrane, obnovljivim izvorima, energetske učinkovitosti i zaštitom okoliša - zeleno poduzetništvo, prvenstveno za potrebe lokalne i susjednih zajednica a nakon stjecanja referenci, za prodaju na svjetskom tržištu. Stoga će se:

- podržavati razvoj proizvodnih **programa veće novostvorene** vrijednosti, npr. vezanih uz obnovljive izvore (bio masa i sunce) kao i uz preradu hrane veće dodane vrijednosti,
- pomoći pri **izradi poduzetničkih razvojnih projekata** za sufinanciranje iz EU, fondova **pokrivanjem dijela troškova izrade dokumentacije**,
- pomoći pri **uvođenju inovativnih proizvoda i tehnologija** putem triple helix projekata,
- poticati **stjecanje referenci** na lokalnom tržištu,
- pomoći **poslovnom udruživanju** radi smanjenja troškova putem **specijalizacije u proizvodnji** kao i putem **zajedničkog nastupa** i učinkovitije prodaje,
- poticati razvoj **radničkog zadrugarstva**,
- **poticati lokalno okupljanje poduzetnika u Industrijskoj zoni Grada kao i na drugim područjima** putem participacije u troškovima izgradnje infrastrukture i pomoć pri ishođenju dozvola, ali i lokalno formiranje zona po njihovoj volji i
- osigurati **mogućnost stjecanja znanja i vještina** potrebnih za poduzetništvo putem srednje školskih programa i cijelo životnog učenja.

9. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva ključni su nositelji gospodarskih aktivnosti u ruralnim područjima. **Tradicionalna proizvodnja nije održiva** jer ne donosi dovoljno novostvorene vrijednosti za obnavljanje i njen razvoj. Stoga je nužno trajno provoditi promjene u proizvodnom programu i tehnologiji, što će se postići promocijom primjera dobre prakse i **poticanjem obnove postojećih gospodarstava kao i osnivanjem novih na održivim osnovama.**

Mjere koje treba poduzeti su:

- uz pomoć **Poljoprivredne savjetodavne službe** organizirati **upoznavanje sa strategijom i mogućnostima razvoja zelenog poduzetništva na selu,**
- promovirati i poticati **eko proizvodnju putem participacije troškova za stjecanje znaka EKO i usku specijalizaciju OPG-a,**
- pružati pomoć pri **prodaji proizvoda veće novostvorene vrijednosti** (eko proizvodi, uljarice, aronija, goji, ...i njihove preradevine, vinske ceste, cesta sira i sl.),
- pomoći pri izboru poduzetničke aktivnosti i organizacije radi ostvarivanja većih poticaja na **natjecajima za sredstva EAFRD -a,**
- promovirati i poticati **nepoljoprivredne djelatnosti naslonjene na proizvodnju OPG-ova** (različite prerade i usluge),
- pomoći pri **uvođenju navodnjavanja, zaštite od tuče i ptica, korištenju obnovljivih izvora i zbrinjavanju gnoja i biljnih ostataka** radi smanjenja rizika proizvodnje i stjecanja dodatnih prihoda,
- poticati **zajedničko korištenje strojeva i opreme** radi smanjenja troškova proizvodnje i olakšane prodaje i
- promovirati i poticati **razvoj modernog poljoprivrednog zadrugarstva** putem primjera dobre prakse u EU i označavanja proizvoda znakom **COOP.**

10. Podrška prodaji lokalnih proizvoda i usluga

Stimulativnim mjerama poticati kooperacijski uzgoj za domaće prerađivače i pomoć distribuciji lokalnih prehrambenih proizvoda:

- pomoć uzgajivačima goveda pri **uspostavi kooperacije s PIK-om** i proizvođačima povrća s **PODRAVKOM,**
- pomoć za **formiranje polica s lokalno proizvedenim proizvodima** kod velikih trgovačkih lanaca (KONZUM, LIDL, KTC, DM, TOMI),
- **gradska tržnica u funkciji lokalne integrirane i eko proizvedene hrane kao i izvornih proizvoda kućne radinosti,**
- pomoć pri organiziranju **prepoznatljivih prodajnih mjesta na zagrebačkim tržnicama i**
- **poticanje korištenja lokalnih usluga:** servisiranja, održavanja, projektiranja,

11. Energija i okoliš

Očuvanje okoliša i bio raznolikosti u središtu su pažnje Europske politike razvoja koja nastoji smanjiti čovjekov negativni utjecaj na prirodu a troškove pretvoriti u novu vrstu prihoda. Uz to su vezani važni dokumenti:

- Nitritna direktiva EU o zaštiti voda od onečišćenja iz poljoprivrednih izvora,
- Pravilnik o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva i
- Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš Vlade RH.

Vodeći računa o neupitnoj primjeni zakona, uredbi i pravilnika iz područja zaštite okoliša kao i o primjeni novog zakona o obnovljivim izvorima koji je u izradi s planom njegovog stupanja na snagu početkom 2016., a koji će dopuštati priključenje obnovljivih izvora na mrežu radi mogućnosti energetskog balansiranja i korištenja samo za vlastite potrebe, čini se razumnim i potrebnim organizirati:

- **Izgradnju bio-plinskog postrojenja u Beljavinama i kogeneracijskog postrojenja u Industrijskoj zoni, međusobno spojenih plinovodom**

Izgradnja takve bio plinske energane na dva odvojena mjesta zadovoljava tri strateška cilja poljoprivredne politike EU koja je podržana novcima iz fondova ERDF-a i EAFRD-a:

- **Jačanje konkurentnosti gospodarstva**
 - stimuliranje gospodarstva i zapošljavanja kroz energetsku obnovu i lokalnu proizvodnju energije iz OI (ERDF)
 - povećanje dostupnosti i korištenja OI energije i nusproizvoda u poljoprivredi za bio ekonomiju (EAFRD)
- **Održivo gospodarenje resursima**
 - smanjenje zapuštenih i neobrađenih poljoprivrednih i šumskih površina te očuvanje šuma (EAFRD)
- **Uravnotežen razvoj ruralnih područja**
 - povećanje prilika za zapošljavanje na ruralnim područjima (EAFRD)

To se može postići na održiv način ako se:

- **Osnuje Energetska zadruga** za proizvodnju toplinske i električne energije iz bioplina. **Osnivači trebaju biti njeni poslovni partneri:** dobavljači sirovina i korisnici toplinske energije.

Time se za lokalnu zajednicu postižu slijedeće prednosti:

- umjesto **troškova zbrinjavanja kanalizacijskog mulja, ostvaruje se prihod** te se pojeftinjuju troškovi kanalizacije, smanjuju investicije za gnojišta OPG-ova i rješava odlaganje biomase održavanja kanala i šuma,
- **stvaraju se uvjeti za nova radna mjesta i nove poslovne aktivnosti gradske tvrtke KOMUNALAC d.o.o.**(čišćenje i sakupljanje biomase, proizvodnja bio gnojiva,..),

- **razdvajanjem** mjesta proizvodnje bio plina i njegovog korištenja, stvara se uvjet **vlastite potrošnje električne energije** i
- **toplinska energija može se koristiti za:** zagrijavanje objekata Industrijske zone ali i za proizvodne procese u zoni ili u njenoj blizini kao npr. toplinska obrada voća i povrća, zagrijavanje obližnjih plastenika i slično.

12. Društvena infrastruktura

Programom konkurentnosti i kohezije u prioritetnoj osi **Zaštita okoliša i održivosti resursa** stvoren je prostor za podršku razvoju atraktivne okoline i uvjeta za zeleni turizam, a što može uključivati:

- **izgradnju** pješačkih i biciklističkih staza,
- **poticanje ugostiteljstva s lokalnim jelima i pićima,**
- **poticanje hotelijerstva i gradnju rekreacijskih sadržaja** (bazen, sportski centar...)
- **obnovu** kulturnih spomenika (Patačić, Lovrečina Varoš,...),
- **osnivanje muzeja** povijesti i gospodarstva Vrbovca i okolice,
- **inoviranje i brendiranje manifestacije *Kaj su jeli naši stari*** po sadržaju i višestrukom održavanju kao dio turističke ponude i
- **stvaranje prilika za lokalno zapošljavanje** i razvoj kućnih obrta kao i malog poduzetništva u ugostiteljstvu i turizmu.

13. Javne službe i ustanove

Javne službe, ustanove i drugi oblici organizacija koje servisiraju građane i poduzetnike, trebaju **povećati svoju učinkovitost** putem **integriranog upravljanja (gradskih i državnih institucija)**, što se može postići elektroničkim umrežavanjem, s ciljem smanjenja troškova i efikasnijeg pružanja usluga. Za njihovo restrukturiranje potreban je prije svega **dogovor i spremnost na promjenu stila rada**. Nužne promjene uključuju dodatna znanja, te manje investicije u informatičku opremu i uređenje prostora. Nužno je povezivanje svih tijela, ustanova i službi koje pružaju javne usluge na području Grada te, koliko je moguće, i šire, na području okolnih općina, uvođenjem sustava međusobnog obavješćavanja, dijaloga i izvješćavanja, uz partnerske odnose i usmjerenost na pružanje integriranih usluga građanima, poduzetnicima i drugim subjektima. Grad se treba nametnuti kao **vodeća jedinica** u ovom dijelu Zagrebačke županije, s kojom treba ostvariti još tješnju suradnju. Valja ojačati **poziciju Grada** unutar Udruge gradova i drugih interesnih udruženja, a napose raditi na **uključivanju u europske interesne udruge** od značenja za mogućnost unapređenja položaja Grada i njegovih stanovnika.

Ključne mjere za promjenu stanja su:

- **koordinacija uslužnih procesa** s matričnim upravljanjem i elektroničkim umrežavanjem,
- **podizanje znanja i kompetencija** te uvođenje upravljanja prema ISO 9001, kao i drugih instrumenata unaprjeđenje kvalitete javnih usluga (Common Assessment Framework, participativno budžetiranje, i slični),
- **prostorno i organizacijsko objedinjavanje** kulturnih i društvenih sadržaja,

- **racionalizacija** poslovanja i poboljšanje usluga,
- **koordinacija planiranja aktivnosti ustanova** i zajedničko planiranja njihovog razvoja.

14. Obrazovanje

Poznato je da bez svrsishodnog i dobrog obrazovanja nema napretka društva. Stoga ono mora biti programski okrenuto više budućim potrebama lokalne zajednice kako bi omogućilo njen održiv razvoj, prenoseći stečena znanja i donoseći nova u primjenu. Današnji brzi razvoj tehnologija i potrebe za brzim prilagođavanjem tržišnim promjenama zahtijevaju promjenu ponajviše u programu srednje školskog obrazovanja a za potrebe Grada Vrbovca kao i za potrebe okolice. To podrazumijeva:

- **Proširenje srednje školskog obrazovanja:**
 - **na prehrambenu industriju i proizvodnju organske hrane i pića, a što zahtijeva minimalno:**
 - **kupnju zemljišta** za školski vrt i izgradnju priručnog objekta
 - **nabavku opreme** za obradu parcela i uzgoj bilja kao i demo opreme za preradu i pakiranje hrane te praktičnu nastavu na oglednim parcelama i demo uređajima za preradu i pakiranje,
 - **informacijsku tehnologiju** s primjenom u poduzetništvu, poljoprivredi i javnim službama,
 - **podrška velikom poduzetniku** putem odgovarajuće obrazovanih učenika,
 - **podrška samozapošljavanju** putem učenja o poduzetništvu, inovacijama i društveno odgovornom ponašanju,
- **Obrazovanjem prema potrebama Grada Vrbovca i okolice podrazumijeva:**
 - **promociju i stvaranje povoljnih uvjeta za pokretanje moderne konkurentne poljoprivredne proizvodnje** visoke novostvorene vrijednosti,
 - **mogućnost novog lokalnog zapošljavanja** i stvaranje prilika za razvoj održivih OPG i modernog udruživanja kao i specijalizacije u proizvodnji,
 - **uvjet za održivi razvoj i zadržavanje mladih u ruralnom području** i
 - **učenje i stjecanje vještina u novim industrijskim, poljoprivrednim i obrtničkim tehnologijama.**

15. Zaključak

Daljnji razvoj Grada Vrbovca i okolice trebalo bi temeljiti na održivom gospodarskom razvoju, koje će omogućiti ljudima zaposlenje i dobar život od svog rada. To se može postići stvaranjem **zelenih radnih mjesta**, konsenzusom svih zainteresiranih strana, ali i njihovim interesom za javnim dobrom.

Ciljevi razvoja Grada Vrbovca su: a) značajno povećati zaposlenost stanovništva, koristeći prirodne resurse te znanje, vještine i poduzetništvo stanovništva, b) stvoriti atraktivnu infrastrukturu uz pružanje konkurentnih javnih usluga, te c) osigurati privlačne uvjete življenja. Ovi ciljevi je moguće postići stvaranjem održivih oslonaca gospodarskog razvoja, zasnovanih na zelenom poduzetništvu u poljoprivredi, industriji i uslugama, proizvodima veće novostvorene vrijednosti. Pretpostavke uspjeha počivaju na korištenju sinergije putem zajedničkog djelovanja, povezivanja i udruživanja, kao i javno privatno partnerstvo, te izgradnja potrebne javne infrastrukture s učinkovitim upravljanjem. Pri tome, ključnu će ulogu imati srednje školsko obrazovanje, usmjereno prvenstveno sadašnjim i budućim potrebama Grada Vrbovca i okolice, usporedo sa organiziranim cijeloživotnim učenjem. Industrijska zona s Centrom za poduzetništvo i Razvojnoum agencijom u vlasništvu Grada, zapravo su ključne poluge provedbe strategije i usmjeravanje budućeg razvoja, prema ostvarivanju vizije:

Vrbovec, grad zelenog poduzetništva s privlačnim uvjetima življenja

I na kraju, najprikladnije je citirati Charlesa Darwina iz 19-tog stoljeća, prirodoslovca i utemeljitelja evolucije živih bića:

„Ne opstaju najjači i najinteligentniji, nego oni koji se najbrže prilagođavaju promjenama“

Ovaj materijal nastao je kao rezultat razgovora s Upravom PIK-a, poduzetnicima, predstavnicima OPG-a, čelnicima javnih ustanova i tvrtki Grada Vrbovca, te promišljanja i diskusija na deset sjednica **Vijeća za koordinaciju strateških politika razvoja** kojeg vodi predsjednik

Josip Jambrač, univ. spec. oec. et iur.

sa članovima Vijeća:

prof. dr. sc. Stjepan Car
prof. dr. sc. Vlado Cetl
dr. sc. Željko Grahek
prof. dr. sc. Ivan Koprić
prof. dr. sc. Željko Tomšić